

Samarbejder og finansieringsmuligheder til realisering af blågrønne parker

I forbindelse med den politiske behandling i byrådet og Teknisk Udvalg af indstillingen om fremtidig grundvandsbeskyttelse blev der bestilt en uddybning af, hvordan de blågrønne parker kan realiseres igennem strategisk jordopkøb, og hvordan det kan finansieres gennem jordfonden og eksterne kilder.

Baggrund

Aarhus Kommune og Aarhus Vand A/S har i en årrække arbejdet strategisk med beskyttelse af drikkevandsressourcen ved at nedbringe pesticidanvendelsen over sårbare grundvandsmagasiner, hvor der mangler beskyttende jordlag mellem jordoverfladen og grundvandet.

De sårbare områder er spredt over hele kommunen, men dækker ikke alle arealer indenfor indvindingsoplandene til drikkevandsboringerne.

De blågrønne parker har til hensigt at beskytte sårbare områder og nærområder omkring indvindingsboringer ved at udtage jorden af traditionel landbrugsdrift, for derved at kunne indfri mange af de andre blågrønne målsætninger om skovrejsning, mere natur, klima (kulstofbinding), klimatilpasning vha. plads til vandet i landskabet, rekreative tilbud, forbedret folkesundhed mm.

Der mangler i alt 4.000 ha for at nå Aarhus Kommunes målsætning om tilsammen 12.000 ha skov og natur, hvoraf det vurderes at en stor andel kan realiseres gennem de blågrønne parker.

Værdien af jord til blågrønne parker er 800 mio. kr.

Nærområder og sårbare områder omkring indvindingsboringer i Aarhus Kommune dækker i alt ca. 8.000 ha. Heraf er en del allerede skov, natur eller anden ikke-landbrugsmæssig anvendelse, hvor grundvandet er beskyttet. I alt 4.000 ha jord er landbrugsareal i områderne.

Prisen på landbrugsjord i Aarhus Kommune varierer afhængig af placering og egnethed til dyrkning, og er i 2023 i gennemsnit 200.000 kr. pr. ha.

Det forventes, at udpegning af blågrønne parker i Kommuneplan 2025, hvor byudvikling er uønsket, vil kunne fastholde jordprisen og øge incitamentet til salg.

Den samlede værdi af landbrugsjorden i de blågrønne parker er derfor (4000ha x 200.000kr/ha) ca. 800 mio. kr.

28. marts 2023

Side 1 af 5

Teknik og Miljø

Natur og Miljø
Aarhus Kommune

Natur og Miljø

Karen Blixens Boulevard 7
8220 Brabrand

Sag: EMN-2023-004333

28. marts 2023
Side 2 af 5

Finansieringsbidrag til de blågrønne parker fra Aarhus Vand A/S

Af de 800 mio. kr. forventes Aarhus Vand A/S at kunne være med til at finansiere halvdelen, dvs. at der resterer et finansieringsbehov på 400 mio. kr.

Aarhus Vand A/S medfinansierer jordkøb til grundvandsbeskyttelse med 50%, hvis drikkevandet ved tiltagene beskyttes varigt. I de 4000 ha indvindingsopland medfinansierer Aarhus Vand A/S dermed jordkøb med ca. 400 mio. kr.

Som regneeksempel vil de 400 mio. kr. fra Aarhus Vand A/S svare til en estimeret takststigning på 275 kr. pr. år over 20 år for en gennemsnitlig husstand.

Det er endnu uafklaret, om vandforsyningerne via Forsyningssekretariatet kan medfinansiere køb af evt. ikke-sårbare dele af de blågrønne parker, hvilket forventes at svare til ca. 2000 ha af de 4000 ha i de blågrønne parker.

Realisering af resterende 400 mio. kr. til blågrønne parker

De resterende 400 mio. kr. til jordkøbene skal blandt andet finansieres ved hjælp af jordfonden, som byrådet besluttede at oprette med de afsatte 35 mio. kr. afsat i budgetforlig 2022.

Der er behov for at tilføre jordfonden et større beløb, hvis den skal kunne fungere som motor for strategiske opkøb til jordfordeling til realiseringen af sammenhængende blågrønne parker. Hvis jordfonden prioriteres og tildeles i størrelsesordenen 100 mio. kr., vil det i sammenhæng med synergierne til afsatte midler til bl.a. skov- og naturprojekter være muligt at arbejde i en størrelsesorden, der kan sætte skub i arealerhvervelserne.

I det blågrønne anlægsprogram er der afsat midler til natur, skov, grønne arealer mv. og klimatilpasning over en 10-årig periode til realisering af bl.a. 12.000 ha skov og natur. De 230 mio. kr. allokert i dette program vil også i et vist omfang kunne have synergi med grundvandsinteresser, og dermed indgå i finansieringen af de blågrønne parker.

De følgende 5 underafsnit præsenterer forskellige finansieringsmuligheder, der hver især gradvist vil reducere det kommunale finansieringsbehov i jordfonden på 400 mio. kr. Ved at arbejde fokuseret med udviklingen af disse forskellige projekttyper og samarbejder er målsætningen at halvere den kommunale andel fra 400 mio. kr. til 200 mio. kr. Ved en første tilførsel af

100 mio. kr. til jordfonden, vil der dermed restere et senere finansieringsbehov på yderligere 100 mio. kr. til jordfonden¹.

28. marts 2023
Side 3 af 5

Efterhånden som arbejdet skrider frem, vil potentialerne inden for de enkelte finansieringer kunne estimeres mere præcist, og det vil være muligt at inddrage status på målsætningen om medfinansiering i den politiske afrapportering.

1) Statslig skovrejsning

*Arealpotentiale: 500 ha.
Kommunal finansiering: 25 mio. kr. fra skovrejsningsbevilling.*

Aarhus Kommune har allerede en samarbejdsaftale med Aarhus Vand A/S og Naturstyrelsen om at øge arealet af Statsskov i kommunen. Aftalen omhandler ca. 500 ha skovrejsning indtil 2030. Aarhus Vand A/S medfinansierer også her med 50 %, hvor den resterende udgift til jordkøb deles mellem Naturstyrelsen (25 %) og Aarhus Kommune (25 %).

Såfremt hele rammen i aftalen kan realiseres i de blågrønne parker opkøbes de 500 ha for 25 mio. kommunale kr. (500ha x 50.000 kr./ha). De 25 mio. kr. er en del af den eksisterende bevilling til skovrejsning, og dermed ikke afhængig af ny bevilling.

Denne finansieringsmodel er afhængig af fortsatte statslige bevillinger til skovrejsning.

2) Kommunal skovrejsning i samarbejde med virksomheder, der donerer træer og medfinansierer jordopkøb

*Arealpotentiale: 500 ha.
Kommunal finansiering: 50 mio. kr.*

Siden 2020 er der rejst ca. 120 ha skov på kommunal jord, hvor virksomheder har betalt for træer gennem organisationer som Plant et Træ og Growing Trees Network Foundation. Der er ikke længere kommunal jord til rådighed til disse, så det er ikke muligt at indfri potentialet for at få træerne betalt til kommunal skovrejsning.

Teknik og Miljø arbejder på at udvikle og implementere en ny samarbejdsmodel, hvor virksomhederne, der betaler for træerne, i stedet medfinansierer

¹ Såfremt Aarhus Kommune erhverver al jorden, skal kommunen også afholde udgifter til konvertering til skov og natur og efterfølgende drift. Dette er ikke medregnet.

hele skovrejsningsprojektet, herunder jordkøbet med 25 %. Potentialet ved dette vurderes til ca. 50 ha skovrejsning om året dvs. 500 ha på 10 år.

28. marts 2023
Side 4 af 5

Aarhus Vand A/S medfinansierer også her med 50 %, hvor den resterende udgift til jordkøb deles mellem virksomheden (25 %) og Aarhus Kommune (25 %).

Såfremt hele rammen i aftalen kan realiseres i de blågrønne parker, opkøbes de 500 ha for 25 mio. kommunale kr. (500ha x 50.000 kr./ha). De 25 mio. kr. finansieres af den kommunale pulje til skovrejsning, og private virksomheder betaler for træerne.

3) Privat opkøb i direkte samarbejde med VandPlanUdvalget (VPU)

*Arealpotentiale: 1000 ha, der sikres gennem flere jordfordelinger.
Kommunal finansiering på 100.000 - 200.000 kr. pr. jordfordeling, svarende til i alt 1 mio. kr.*

Flere virksomheder ser muligheder i handel med skovens produkter, herunder træ og CO₂. Aarhus Kommune finder jord til projekterne sammen med VPU, evt. igennem jordfordeling. Herved sikres at jorden ikke har andre administrative bindinger, og derfor kan anvendes til skovrejsning, helst i blågrønne parker.

Virksomheden køber jorden i medfinansiering med VPU, der afholder 50-60 % af udgiften til jordkøbet. Virksomheden afholder resten af udgiften til jordkøbet og udvikler ejendommen med skov og natur. Denne anvendelse tinglyses på ejendommen.

Virksomheden har efterfølgende retten til alle ejendommens produkter, herunder CO₂, der kan sælges til andre virksomheder, der har behov for CO₂-kompensation. VPU og Aarhus Vand A/S får på den måde sikret indvindingsoplandet varigt. Fremadrettet forventes det, at der også kommer efterspørgsel på andre af skovens produkter, herunder træ til industrien, biodiversitet mv.

Aarhus Kommunes investering udgøres ved denne metode primært af tid og ekspertise, samt udgifter til jordfordelinger, der skal sikre de rette arealer til anvendelse i samarbejdet, så der opnås mest mulig samfundsmæssig gevinst.

En anden finansieringsmodel er mulig, hvor det blot er en privat partner, der sammen med VPU finansierer jordkøbet og efterfølgende værdi-oparbejder arealerne.

Jordejere i de blågrønne parker har mulighed for at øge de grønne værdier på arealerne. Mange af disse værdier er samfundsøkonomiske, men der er også reelle værdioparbejdningmuligheder ved fx at konvertere landbrugs-

jord til skov og vådområder, hvorved der kan høstes en CO₂-gevinst enten til eget klimaregnskab eller til markedet.

28. marts 2023
Side 5 af 5

Der er også mulighed for produktion af træ eller biomasse, lige som der kan være en gevinst at hente ved at herlighedsudvikle ejendomme med videre salg for øje, for enten at minimere tabet ved konverteringen eller som ren indtjening.

Såfremt det ønskes at Aarhus Kommune i stedet for en privat aktør selv etablerer og driver skove, samt sælger CO₂-gevinsterne til det private marked, vil det forudsætte en nærmere juridisk vurdering i forhold til kommunalfuldmagtens rammer.

4) Udbygning af anlæg til vedvarende energi (VE-anlæg)

Arealpotentiale: Uafklaret.

Der er stor interesse blandt energiselskaber og andre projektmagere om opførelse af VE-anlæg som barmarksprojekter. Projekterne finansieres helt eller delvist af fremtidige indtægter fra salg af vedvarende energi, og foregår enten ved at energiproducenterne køber jorden eller lejer den med henblik på opførelse af solcellerækker.

I forbindelse med etablering af solcellerækker er der ønsker om at projekterne samtidig kan sikre andre grønne og blå målsætninger, herunder grundvandsbeskyttelse, biodiversitet og rekreative tiltag. Mulighederne og potentialet herfor er endnu ikke afklaret, men der ses gode eksempler i andre kommuner.

Forudsætningen for at arealerne til VE-anlæg kan etableres i de blågrønne parker er at det vha. særlige vilkår i tilladelsen sikres, at det ikke er til skade for grundvandet.

5) Eksternt finansierede projekter

Arealpotentiale: Uafklaret.

En række projekter med ekstern medfinansiering har effekt på drikkevandskvaliteten. Det gælder fx projekter inden for klima-lavbundsordningen, og samarbejde med Klimaskovfonden og Klimafonden. Arealpotentialet afhænger særligt af hvor mange egnede arealer der findes, og efterfølgende bliver tilgodeset af de forskellige fremtidige statslige og kommunale puljer.